

Nr 481

Av fru **Kristensson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 48, angående anslag för budgetåret 1959/60 till seminarier för huslig utbildning.

I proposition nr 48 har Kungl. Maj:t bl. a. föreslagit viss utökning av utbildningskapaciteten vid seminarierna för huslig utbildning samt därjämte som en engångsåtgärd anordnandet av en ettårig lärarutbildningskurs för ekonomiföreståndare i syfte att därmed främst stärka yrkesundervisningens lärarresurser för utbildning av storkökspersonal. Även om dessa åtgärder i och för sig är att hälsa med tillfredsställelse, är det dock beklagligt, att Kungl. Maj:t ej nu ansett det möjligt att med hänsyn till rådande statsfinansiella läge bereda utrymme för några mera genomgripande åtgärder inom detta område av lärarutbildningen.

I anslutning till förslaget om en ettårig lärarutbildningskurs för ekonomiföreståndare anför departementschefen: "Att utrymme för här ifrågasvarande utbildning enligt gjorda beräkningar torde kunna beredas vid fackskolan sammanhänger bland annat med att jag, i likhet med skolöverstyrelsen, ansett mig icke böra biträda det från fackskolans styrelse framförda önskemålet om en förlängning, i enlighet med vad lärarinneutbildningskommittén förordat, av ekonomiföreståndarinneutbildningen till tvåårig från och med den intagning, som äger rum vid fackskolan innevarande vårtermin. Såsom överstyrelsen anfört bör frågan om en förlängning av nämnda utbildning prövas i samband med ställningstagandena i övrigt till kommitténs förslag."

Det är beklagligt, att vid fördelningen av under ifrågasvarande huvudtitel tillgängliga medel den under alltför många år eftersatta husliga utbildningen ej getts den prioritet, som den enligt vår uppfattning bort åtnjuta.

En sektor inom denna utbildning är emellertid speciellt eftersatt, nämligen ekonomiföreståndarinneutbildningen, vilken utan mera betydande kostnadsökningar nu bort kunna bli föremål för en länge önskad modernisering. Den nuvarande ekonomiföreståndarinneutbildningen har fränsett vissa smärre justeringar varit oförändrad ända sedan yrkesutbildningskurser för ekonomiföreståndare startade år 1918, under det att exempelvis skolkökslärarinnornas utbildning förlängts och förbättrats såväl 1943 som 1944. Från flera håll, inte minst från ekonomiföreståndarna själva, har under en följd av år framhållits, att det är av allra största vikt, att ekonomiföreståndarinneutbildningen förbättras och anpassas efter den moderna tidens krav.

I våra dagar råder det säkerligen inga delade meningar om födans betydelse för människornas välbefinnande. I betänkande med "Förslag till åtgärder för livsmedelsforskningens ordnande" (SOU 1945: 6) anföres bl. a.: "Födans har en grundläggande betydelse för hälsotillståndet, arbetsförmåga och arbetsglädje, och mycket stora summor nedläggas årligen inom sjukvården på att reparera skador, som kanske utan väsentlig kostnadsökning skulle ha kunnat undvikas, om mathållningen organiserats efter moderna näringsfysiologiska principer."

Kollektiva bespisningar förekommer i vårt land i många olika sammanhang: vid sjukhus, militärföreläggningar, industrier, skolbarnsbespisningar o. s. v. I denna verksamhet engageras huvudsakligen ekonomiföreståndare såsom ansvariga ledare, vilka ej endast svarar för den ekonomiska driften utan även för att kosten blir sammansatt på ett näringsfysiologiskt riktigt sätt. Det kan utan vidare fastslås vikten av att kollektivbespisningar planeras och ledas av personer med god skolning på näringsområdet.

Självfallet har ekonomiföreståndarkåren icke kunnat underlåta att genom anordnande av fortbildningskurser för dess medlemmar hålla dessa à jour med den fortskridande utvecklingen inom näringsfysiologiens område. Sälunda har Svenska ekonomiföreståndarinnors förening regelbundet vartannat år anordnat fortbildningskurser, som stått öppna för envar av föreningens medlemmar. Endast ett begränsat antal ekonomiföreståndare har dock kunnat beredas möjlighet att bevista dessa kurser.

Behovet av vidgat kunnande har inom kåren blivit alltmer påtagligt. För att tillmötesgå detta naturliga krav diskuteras för närvarande mellan representanter för den medicinska fakulteten i Göteborg och Svenska ekonomiföreståndarinnors förening anordnandet av en fortbildningskurs i näringsfysiologi för ekonomiföreståndare.

Ej minst genom dessa initiativ från kårens egen sida har skapats en ansvarsmedveten, yrkeskunnig kår av ekonomiföreståndare. Emellertid kan man med fog påstå, att själva grundutbildningen behöver väsentligt förbättras, och man kan även göra gällande, att detta är en samhällelig uppgift, som icke rimligen bör läggas på den särskilda yrkesgruppen att själv ombesörja. Att det även ur samhällsekonomiska synpunkter är angeläget med en förbättrad utbildning av ekonomiföreståndare är uppenbart, då man beaktar de stora ekonomiska värden en ekonomiföreståndare har att förvalta. Varje förbättring av den grundläggande utbildningen kommer dessutom att skapa ytterligare förutsättningar för att vederbörande genom självstudier skall kunna förbättra sina kunskaper inom yrkesområdet.

1953 års lärarinneutbildningskommitté har i betänkande angående lärarutbildningen på det husliga området uppmärksammat behovet av en förlängd utbildning av ekonomiföreståndare. Utredningen har sålunda föreslagit en tvåårig seminarieutbildning av denna kår. Detta förslag har icke

mött någon principiell kritik utan har av samtliga remissinstanser hälsats med tillfredsställelse.

Mot bakgrunden av remissinstansernas positiva uttalanden synes inga andra skäl än möjligen ekonomiska tala för att låta frågan om en förlängning av ekonomiföreståndarinneutbildningen prövas först i samband med ställningstagandena i övrigt till lärarinneutbildningskommitténs förslag.

Skulle det av ekonomiska skäl ej vara möjligt att tillgodose såväl önskemålet om lärarutbildningskurs för ekonomiföreståndare som den 2-åriga ekonomiföreståndarinneutbildningen, synes det oss uppenbart, att man bort ge den 2-åriga ekonomiföreståndarinneutbildningen företräde. Vi anser därför, att Kungl. Maj:t i stället för lärarutbildningskurs för ekonomiföreståndare hade bort föreslå riksdagen att besluta om en 2-årig ekonomiföreståndarinneutbildning vid statens skolköksseminarium i Stockholm med början hösten 1959 och vid Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala från och med vårterminen 1960.

Det framstår också såsom angeläget, att eleverna vid ekonomiföreståndarkursen vid Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala medges avgiftsbefrielse i likhet med vad som redan nu gäller för eleverna vid ifrågavarande kurser vid statens skolköksseminarium i Stockholm och i likhet med vad som i propositionen föreslås för elever vid skolkökslärarinnekurser, lant-hushållslärarinnekurser, handarbetslärarinnekurser och barnavårdslärarinnekurser.

Det vore även naturligt att på samma sätt som föreslås beträffande andra kategorier utbildningssökande inom den husliga sektorn intagningen av elever till ekonomiföreståndarkurser sker efter central prövning av de sökandes inbördes kvalifikationer. En central elevintagning skulle nämligen borga för att de i kursplanerna angivna fordringarna upprätthölls, vilket skulle ge säkerhet för att samtliga ekonomiföreståndare uppfyller de teoretiska minimikraven vid inträde till respektive läroanstalter. Detta är dessutom en oundgänglig förutsättning för att ekonomiföreståndarna skall kunna motsvara de allt större anspråk, som ställes och kommer att ställas på yrkesutövarna.

Under återopande av det anförda hemställes,
att riksdagen måtte besluta

1. att utbildningstiden för ekonomiföreståndarinnor förlängs från nuvarande ett år till två år, med början höstterminen 1959 vid statens skolköksseminarium i Stockholm och vårterminen 1960 vid Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala;

2. att elevavgifterna vid ekonomiföreståndarinnekurserna vid Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala slopas med början vårterminen 1960;

3. att intagningen av elever till ekonomiföreståndarinnkurser fr. o. m. läsåret 1959/60 skall ske centralt genom skolöverstyrelsens försorg efter samråd med seminarierektorerna.

Stockholm den 24 februari 1959

Astrid Kristensson

Brita Elmén

Fridolf Thapper

Erik Grebäck
